

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus IV. De Legitimatione per rescriptum Principis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

Etè ibidem notat Cujacius *lit. k.* quòd naturales (*postea facti legitimi*) non succedant, nimirum *post mortem Vasalli*, Patris eorum. Ex quo clarè apparet, textum nec debere, nec posse intelligi de legitimatis *per nuptias Patris & Matris*; alias loqueretur de casu legitimatis facta per nuptias Patris, contractas post mortem ejus.

1430. Hinc inferes. 1. naturales per subsequens matrimonium legitimatos, admitte-
tendos esse in successione Majoratum, & Primogenituræ, licet adint alij post ipsos, contracto à parentibus matrimonio nati. Nam eo casu tales verè sunt primogeniti, & ad omnes successiones habiles sunt, æquè *ac initio legitimi*, ut constat ex n. 1422. & seq. ac 1427. per Novellam 89. sic Tiraquell. *de jure Primogenit. q. 34.* Molin. *cod. l. 2. c. 11. n. 23.* Henriquez *in Summa. l. 13. c. 20. n. 2.* & alij. Hoc limitat Mantica *de ultim. volunt. l. 11. tit. 12. à n. 20.* & alij, ut non procedat, si pluries fuit repetitum, ut admittantur legitimi, *de legitimo matrimonio nati*; esto etiam in hoc contrarium probabiliter sentiat Molina *de Primogenit. l. 3. c. 10. à n. 10.* Si autem Fundator Majoratus expressè excluderet legitimatos *per subsequens matrimonium*, exclusio teneret. Cum enim de potestate non sit dubium, & sic etiam de voluntate constet, non est, unde deficiat.

1431. Inferes 2. naturales, per subsequens matrimonium legitimatos, posse succedere in Emphyteusi Ecclesiastica; sic Paleotus *de Nothis, & spur. c. 31. n. 3.* Azor *cit. l. 2. c. 13. q. 14.* & alij. Nam jus successione in bona Ecclesiastica directè concedi potest jure Canonico; sed autoritate juris Canonici legitimatis per subsequens matrimonium tribuitur jus, seu habilitas ad ea, ut constat ex *c. Tanta.* ergo. Et quoniam legitimatio, per rescriptum Principis Laici, nullum habet effectum quoad bona sibi non subiecta, cum ponantur extra jurisdictionem ejus, ut dicemus infra; necesse est, quòd sic legitimatus ab illo, nò sit capax successione in Emphyteusi Ecclesiastica, nisi obtineat à Pontifice legitimacionem cum clausula, *ut bona Ecclesiastica possit obtinere.*

ARTICULUS IV.

De Legitimatione per rescriptum Principis.

In hac materia not. quòd legitimatio naturalium, per rescriptum Principis, de qua diximus n. 1386. *per se loquendo*, non fiat, nisi *quando deficiunt legitimi*; ne scilicet favor Principis cedat in præjudicium legitimorum, quod Princeps in rescriptis suis nunquam intendit, nisi exprimat sub clausula *non obstantibus legitimis.* *V. Novell. 74. c. 1. & Novell. 89. c. 9. dixi: per se loquendo*; secus enim est, si uti velit jure dominij alti, bono publico id exigente. Ut igitur legitimatio per rescriptum Principis suum effectum operetur, plures conditiones requiruntur. Prima est, *ut deficiant legitimi*, ut præmissum est; Secunda est, ut ipsi legitimandi ad hoc consentiant, ut hac ratione, seu rescripto Principis legitimentur. Sicut enim ipse invitus non solvit patria potestas; nec nec invitè eidem subijciuntur, ne jure suo priventur per *Novell. 89. §. Generaliter.* Tertia est *voluntas parentis* eos Principi offerentis. *Novell. 89. §. Si veris. & §. Si verò solummodo*: absolvent tamen potest Princeps etiam sine consensu patris, ex causa justa; sed tunc illius nullus erit effectus quoad successione, & jura alijs quaesita, nisi inferatur legitimacioni clausula, *ut succedant Patri, Matri, & aliis*, sic tamen, si proximi ex cognatione consenserint, sine præjudicio tamen venientium ab intestato. Sic Felin. in *c. Cum olim, de sent. & re judicat. n. 17.* his præmissis.

Quaestio 1. est, quanam sint exprimenda in petitione legitimacionis per rescriptum Principis? an scilicet sit exprimenda *qualitas illegitimitatis*? an sit naturalis tantum, an spurius? & *species spurieratis*, nimirum an ex copula adulterina, incestuosa, sacrilega? si sit naturalis tantum, sufficienter id exprimitur petitione legitimacionis. Si autem sit spurius, valere legitimacionem, licet Principi legitimanti ipsa qualitas, seu species spurietatis nominatim exposita non fuerit, volunt Baldus in *L. si qua illustris. Cod. Orficien. Prapost. c. Per venerabile. Qui filij*

sunt legitimi. Joan. Andre. in c. *fn. de filiis Presbyt.* Quia, juxta illud brocardicum: *cogitatum in genere, sufficit. l. qui jure militari. ff. de Testament. milit.* Contrarium tamen probabilius censet Fachinax l. 3. *Controv. c. 61.* cum Decio, Covar. & alijs ibidem cit. Nam Principi exponenda sunt omnia, quae cognita illum à concedenda gratia retraherent, vel in concedenda difficiliorem redderent; c. *Postulasti. de Rescript.* potest autem certa qualitas, seu species spurietatis esse tam gravis, ut hoc haberet, v. g. si prolem pareret Monialis, vel Presbyter susciperet adulterinè, aut incestuosè, ergo.

1434. Antequam respondeamus, notandum, nos hic potissimum agere de legitimatione, quae fit vel per rescriptum archiepiscopi curiae Romanae, quo legitimantur naturales, quoad honores, & successiones ex diversorum Pontificum privilegijs, quibus eis concessa est haec facultas, tanquam vices Papae, in hac parte gerentibus, ut constat ex ejusmodi legitimationis formula apud Pyrrhum Corrad. in *praxi dispens. Apostol. l. 3. c. 3. n. 2.* vel per rescriptum Apostolicum, ac litteras sub plumbo, in quibus etiam apponitur clausula: *& citra praesudicium venientium ab intestato.*

1435. Not. 2. eandem clausulam in legitimatione, sive à Papa, sive ab habentibus ad id potestatem à sede Apostolica, debere apponi, praecipue in Regulis Cancellariae, adeo quidem, ut omissa in ejusmodi legitimatione nihil operetur in praesudicium venientium ab intestato; Sic Corrad. *cit. n. 4.* Nam in facultatibus ad hoc concessis semper intelligitur; & ideo plus operari non potest, quam contineat concessa facultas, aliàs habens eam potestatem plus operari posset, quam sibi sit concessum; his notatis:

1436. 1. Videri quoque probabile, in petitione legitimationis ad successiones, per rescriptum Principis Ecclesiastici, non requiri mentionem de specie spurietatis quoad qualitatem copulae, quod fuerit incestuosa, adulterina &c. Ratio est, quia taciturnitas veri non vitiat rescriptum, nisi illud sit de jure, stylo inconcussò; seu stabili, vel consuetudine exprimendum, ut probatum est à n.

Tom. IV.

1162. sed in ejusmodi petitione fieri mentionem copulae, an fuerit incestuosa adulterina &c. nec de jure, nec de stylo, vel consuetudine Ecclesiae exprimendum est, ut patebit solutione objectionum; ergo. Et ideo Pyrrhus Corradus supra *cit. n. 8.* cum Felino in c. *Postulasti, de Rescript.* expressè ait, quod taciturnitas hujusmodi spurietatis (nimirum quoad speciem) non inducat subreptionem. Ex quo etiam patet ad argumentum Fachinaxi.

Dices: quando illegitimus, via rescripti, petit habitari dispensatione ad ordines, & beneficia, de notorio stylo exprimenda est qualitas illegitimitatis; nec satis est, narrare, oratorem pati defectum naturalem, nisi etiam illius provenientia explicetur, v. g. quod natus sit ex soluto, & ligata, vel incestu &c. sic Parisius. *Tolum. 2. consil. 9. n. 86. & Consil. 15. n. 54.* Menochi. *de arbitrar. Jud. l. 2. centur. 3. casu 203. n. 2.* Corradus *cit. c. 1. n. 3.* ergo etiam; quando via rescripti petit habitari legitimatione ad honores, & successiones.

Ante responsionem not. quod qualitas copulae considerari possit, vel in quantum alterat naturam concubitibus, seu illegitimitatis, vel in quantum aggravat solum vitium parentum, ut si Sacerdos peccet cum filia spiritali, seu aliàs poenitente. Nam haec circumstantia solum aggravat vitium ex parte parentum, non autem alterat naturam concubitibus ex circumstantia filiae ex Sacramento poenitentiae.

Not. 2. ad valorem dispensationis pro habilitate ad ordines, & beneficia non requiri, quod in supplicatione fiat mentio de qualitate concubitibus, in quantum solum aggravat delictum parentum, prout habet stylus curiae teste Corrado *c. 1. n. 3.*

Not. 3. in dispensatione natalium quoad ordines, & beneficia, requiri mentionem de qualitate concubitibus, seu copulae, in quantum ejus naturam alterat, seu novam speciem spurietatis inducit. 1. quia certa beneficia, oriundis ex damnato concubitu, conferre non licet, id jure sacro expressè prohibente; ubi hoc ipso, secundum dicta n. 1168. talis qualitas in ejusmodi casu de jure debet exprimi à volente habitari ad ordines, consequenter ad beneficia universum. Praecipua autem

Z z 2

autem

autem ratio est, ut ait Corradus *cit. n. 1.* quia isti plūs quā alij, ut plurimū solent esse imitatores paternae incontinentiae, & malē morigerati; eō quōd à parentibus non ita sollicitē, sicut legitime nati, instruantur. de quo extat notabilis textus in *c. si gens. 10. dist. 56.* ubi dicitur: Si gens Anglorum (sicut per istas provincias divulgatum est, & nobis in Francia, & in Italia impropertur, & ab ipsis paganis improperturum est) spreitis legalibus connubijs, adulterando, & luxuriando ad instar Sodomiticæ gentis, fedam vitam duxerit: *de tali commistione meretricum astimandum est, degeneres populos, & ignobiles, & furentes libidine fore procreandos, & ad extremum universam plebem ad deteriora & ignobiliora vergentem; & novissimè nec in bello seculari fortem, nec in fide stabilem, nec & honorabilem hominibus, nec DEO amabilem esse venturam: sicut alijs gentibus Hispania, & Provincia, & Burgundiorum populis contigit, quæ sic à DEO recedentes fornicatae sunt, donec Judex omnipotens talium criminum ultrices pœnas per ignorantes legem DEI, id est, per Saracenos venire, & sevirè permisit.*

1440. Ratio ulterior est ex Sayro *de censur. l. 6. c. 10. n. 2.* quia claritas hominis non parum obscuratur ex origine vitiosa, quæ quōd major est, hoc difficilior evadit, ut eā non obstante *ad tantum statum*, qui est *ordinum*, speciali dispensationis gratiā promoveri possit. Et ideo in *c. fin. de filiis Presbyt.* Gregorius IX. Archiepiscopo Turonensi scribens, *nimis, inquit, in tua Provincia Ecclesie deformatur honestas, ex eo, quod filij Sacerdotum, & alij non legitime nati, ad dignitates, & personatus, & alia beneficia, curam animarum habentia, sine dispensatione Sed. Apost. promoventur.* Quocirca mandamus, quatenus prædictis personis à personatibus, & dignitatibus, & hujusmodi beneficiis prorsus amotis ea personis idoneis, conferri facias per illos, ad quos collationem ipsorum de jure noveris pertinere. Et *ne id de cetero presumatur*, districtius inhibemus.

1441. R. ad object. in n. 1437. N. conseq. quia ratio antecedentis non est communis con-

sequenti. 1. quia ratio *successionis hereditariae* non importat habitatē ad statum dignitatis Ecclesiasticæ, pro qua specialiter cavetur vitium paternæ incontinentiæ. 2. quia nullibi jure cautum est, ne legitime quis aliā viā, non expresso vitio specifico suæ originis, nisi cum habitas datur *dispensatione* ad beneficia; legitimatio autem ad successiones non est talis. 3. quia inhabilitas ad ordines, & beneficia ex illegitimitate, annexam habet irregularitatem, cujus provenientia mentionem exigit specialis ratio, tales habitandi *per dispensationem*. 4. quia legitimatio ad successiones, quam facit Pontifex cum non subiectis suæ temporalis jurisdictioni, est solum *indirecta* restituito naturalium ad ea; dispensatio ad spiritualia, *directa*. Ceterum concedo, *hanc legitimatorem* (solum ad honores, & successiones) proprie esse etiam *dispensationem*, non *legitimationem* ut notat Fachinæus *l. 3. c. 57.* & constat ex dictis.

Dices. 2. cum Sanchez *l. 8. d. 24. n. 3.* legitimatio spurij subreptitia est, si solum declaretur eum spurium esse, tacitis qualitatibus, & circumstantijs concubitis; ergo ad ejus valorem exigitur mentio specificæ earum: ant. pat. 1. quia talis legitimatio est *dispensatio*; sed hæc exigit mentionem de qualitatibus, & circumstantijs concubitis; ergo & illa. 2. quia quando sunt plura impedimenta, singula debent exprimi pro impetrando matrimonio *illis non obstantibus*: ergo etiam pro impetrando legitimatōne, *illis non obstantibus*: R. N. anteced. ad 1. ejus prob. R. trans. disting. min. sed hæc exigit mentionem de qualitatibus, & circumstantijs concubitis, quando dispensatur legitimandus *ad beneficia*. C. quando *ad successiones*. N. min. & conseq. propter rationes jã datas supra. ad 2. prob. C. ant. N. conf. Nā eorū expressio pro dispensatione ad contrahendum *jure* exigitur, cum de veritate præcū dispensanti constare debeat; nullibi autem jure invenitur expressum id exigi pro impetrando relecto ad legitimandū. Et ideo Corradus *cit. à n. 8.* ait, non posse subreptionis argui relectum legitimatōnis, etiamsi in eo non fuerit expressa qualitas illegitimitatis.

Questio est. 2. quis sit sensus illius clausulæ: *citra pejudicium venientium ab in-*

testato? respondet Corradus *cit. c. 3. n. 2.* esse hunc; quod talis legitimatio quoad successionem in temporalibus, non obtineat effectum, cum præjudicio eorum, ad quos successio ab intestato pertinere debet; ex quo inferit, taliter legitimo legitimam tunc non deberi. Qui enim ab intestato non succedit, ei non debetur legitima ab intestato; legitima enim est portio portionis debite ab intestato; sed taliter legitimatum ea clausula excludit à successione ab intestato; ergo. Alij autem volunt, quod eorum verborum sensus non sit alius, quam, quod non sit mens legitimantis, *ut filijs duntaxat, non præjudicet*; si autem alij extent proximiores, ipse cum illis succedat. Quia aliàs nihil prodesset talis legitimatio quoad successionem. Nam vel essent alij proximiores, vel nulli? si primum? legitimatus excluderetur; si secundum? successio pertineret ad Filium; ita tenent Angelus in *Confl. 264.* Ancharran. *Confl. 153.* Sarmient. l. 1. *Seclerum*; *interpret. c. 8. n. 7.*

1444 Sed hæ rationes non evincunt intantum. Nam etiamsi ea clausula non restringatur ad solum præjudicium filiorum, sed procedat etiam de præjudicio cavendo respectu omnium, qui ab intestato succedunt; non propterea verificatur, quod nihil prodesset quoad successionem talis legitimatio. Per hanc enim evadit capax successionis ex testamento, & aliorum bonorum; si autem nulli essent proximiores, qui succederent ab intestato, non excluderetur per Filium; quia reservatio illa non est facta intuitu Filii, sed tantum pro casu extantium liberorum, agnatorum, & cognatorum, cæteroquin venientium ab intestato. Arg. L. 1. C. de secundis nup. sic tenet Aretinus ad L. Gallus §. & quid sit tantum, ff. de liber. & posthum. n. 26. Covarr. de sponsal. p. 2. c. 8. §. 10. Vasquius. l. 3. de success. progress. §. 2. n. 29. & alij, quibus accedit Fachinæus *cit. l. 3. c. 62.*

1445 Confirmatur hoc ex regula Cancell. aliàs. 49. ubi ratio hujus clausulæ, semper apponendæ, redditur, *ne fiat præjudicium illis, ad quos successio bonorum ab intestato pertinere debet*; gratiæ enim, & favores Principum alijs præjudicium inferre non debent. L. 2. §. Merito ff. Ne quid in bono publico; nisi princeps exprimat id exigen-

te bono communi; at in nostro casu non modò non exprimit, sed expressè caret præjudicium venientium ab intestato, sine ulla restrictione ad filios tantum, sed omnino indefinitè: ergo.

Cæterum valde probabile est, illam 1446: clausulam (*sine præjudicio venientium ab intestato*) tantum apponi respectu descendendum, non respectu cæterorum transversalium, quia horum nullum præjudicium dari potest in successione ab intestato, cum defunctus liberè potuerit de bonis suis testamento disponere, quantum est ad collaterales, quin illis, nihil relinquendo, fecisset præjudicium; cur igitur non potuit idem Parens petere à Principe, sine illorum præjudicio; & hic, etiam cum ea clausula annuere, quin præjudicium, quod continet, intelligatur de his, qui jus non habent, sed solum spem successionis ab intestato; ita Gonzalez in *c. per venerabilem. h. t. n. 21.* Ex quo etiam patet ad rationes sententiæ in n. 1443. Nam præjudicium, quod ea clausula cavere intendit, aliud non est, quam eorum, quos nec testamento excludere potuisset defunctus; tales autem non sunt collaterales. Deinde not legitimatorem à Principe factam, aliam esse restitutivam, per quam illegitimus filius natalibus restituitur; & hæc à Principe seculari quoad omnes effectus seculares fieri potest; ab Ecclesiastico autem ad omnes effectus spirituales: aliam inductivam, seu collativam, ut notat Gonzalez *cit. per* quam Princeps in legitimatum omnia legitimorum jura transfert. Unde clausula, quæ restringit solum effectus legitimatorem, non facit, quod talis legitimatio sit potius dispensatio; secus, quæ restringit substantiam legitimatorem; Sic ille.

Ex hoc sequitur, legitimatorem fa- 1447: ctam, ut Patri succedat tam ex testamento, quam ab intestato, non esse dispensationem, sed veram legitimatorem, licet habeat clausulam (*salvo jure succedentium ab intestato*) quia hæc restringit solum effectum legitimatorem; si enim nullus esset, qui jure vocaretur ad ejusmodi successionem, sic legitimatus succederet; secus, si clausula restringeret legitimatorem ad successionem solum ex testamento, tunc enim restringeret

substantiam legitimationis; cuius est, dare omnia iura, consequenter non tam legitimitas foret, quam dispensatio.

1448. Quæstio est. 3. an, ut Princeps alicquem rescripto legitimet ad petitionem, requiratur consensus agnatorum, & cognatorum venientium ab intestato? R. negativè. Nam isti solum habent spem successionis ab intestato, & quidem solum remotam, non autem jus, nisi conditionale, ac pendens. Quare sicut parens sine illorum consensu potest adoptare, ut dicitur L. 7. ff. de Adopt. vel si caret prole legitima, aut ascendente, totam suam substantiam naturali filio relinquere, juxta Novell. 89. c. 12. quin per hoc ullum præjudicium illis faciat; sic poterit sine illorum consensu à Principe petere, legitimi naturalem quoad ejusmodi successionem, & Princeps petenti annuere.

1449. Dices: Principes in ejusmodi legitimatione (ut succedant Patri, Matri, & alijs) solent apponere clausulam (si proximi ex cognatione consenserint) ergo sine consensu istorum legitimitas non tenet, quia sic deficeret conditio. R. cum dist. & admitto ant. si ea clausula afficeret successionem in bona omnium ibi expressorum; nego autem, si tantum successionem in bona cognatorum, & aliorum. Mens autem illius clausulæ non respicit, nisi hanc successionem, ut scilicet intelligatur de consensu eorum, quibus legitimatus intendit succedere. Si enim peteret consensum cognatorum etiam pro successione in bona Patris, vel Matris, vix sperari posset unquam à cognatis; id quod in favore, & gratiâ Principis locum habere non potest; cum in hoc non sit eorum ullum præjudicium, jure illorum id exigente cavendum, ut dictum est.

1450. Hæc occasione resolvitur etiam quæstio, an rescripto Papali legitimatus ad quevis beneficia, censetur legitimatus ad beneficia juris Patronatus Laicalis ex fundatione cum clausula: ne alij, quam legitimi, seu thoro legitimo nati illud obtineant. R. quod non. Nam nisi exprimat, Pontifex per tale rescriptum non intendit, derogare juri tertij, quod habet Fundator, ut diximus in l. 2. decret. tit. 12.

ARTICULUS V.

Quis illegitimos legitimare possit?

Cum distinctio in legitimos, & illegitimos inducta sit jure positivo humano, ejus erit legitimare, de cuius potestate est jus illud solvere, vel in totum, vel in certo solum casu; unde communis tenet, illis Principibus potestatem legitimandi convenire, qui superiorem non recognoscunt. Ea tamen potestas non extendit sese ad alienos, sed suos tantum subditos, ut dicemus infra.

§. I.

Que potestas legitimandi Principi Laico conveniat?

Quæstio est. 1. an rescriptum Principis alicui restituens natales non in radice matrimonij, sed inducendo solum jura legitimorum, sit dispensatio, an vera legitimitas? Si est vera legitimitas, constituit illi jus absolute idem per omnia, quod habent legitimi; secus autem, si solum dispensatio, ut notavimus n. 1447. quæstio autem est, si rescripto legitimet spurium, seu natum ex nefario, & damnato concubitu? esse tantum dispensationem censet Baldus in L. 1. c. de natur. liber. & alij. 1. quia spurius non potest esse imago, seu figura matrimonij; cum inter parentes ejus matrimonium consistere non poterit; ut autem legitimatione acquirat jus legitimorum, deberet posse esse figura matrimonij. 2. quia spurij nullâ Principis clementiâ digni sunt, juxta Novell. 74. in fin. 3. quia tale rescriptum in c. Per venerabili em. h. t. vocatur dispensatio.

Verum, cum hæc omnia sint juris positivi, ut dictum est, Princeps autem tale jus possit auferre, juxta §. sed naturali. Instit. de jure nat. ur. gent. & civil. his non obstantibus Princeps potest rescripto quoad omnia etiam tales natalibus restituere, inducendo in eos omnia jura, quæ illis alijs per leges talis Principis auferuntur. Unde licet ibi dicatur, spurios non esse dignos Principis clementiâ, non tamen dicitur, quod Princeps ex bonitate sua non possit illis